

2

2024

PEDAGOGICKÉ ROZHĹADY

ODBORNO-METODICKÝ ČASOPIS

NIVAM

NÁRODNÝ INŠTITÚT VZDELÁVANIA A MLÁDEŽE

OBSAH

SLOVO NA ÚVOD/ A WORD TO INTRODUCTION

SPÝTALI SME SA/ WE ASKED

Rozhovor s odborníkmi na testovanie žiakov (Marián Valent).....	3
<i>Interview with experts on student testing</i>	

INŠPIRÁCIE Z VÝSKUMU A PRAXE/ INSPIRATIONS FROM RESEARCH AND PRACTICE

Rozvoj docility ako spôsobilosti učiť sa a byť vzdelávateľný (Zuzana Gredecká, Nikola Urban Gumanová, Petra Fridrichová, Ivan Pavlov).....	13
<i>Development of docility, as the ability of adults to learn and be educable</i>	

Zmeny v materských školách v srbskej republike (Eva Bruteničová, Silvia Mináriková, Jana Paleschová, Eva Pupíková).....	24
<i>Changes in preschools in the Republic of Serbia</i>	

Výučba cudzích jazykov na prvom stupni základných škôl z pohľadu riaditeľov (Výsledky sondy) (Dana Hanesová).....	39
<i>Teaching foreign languages on primary level of elementary schools from principals' point of view (Survey results)</i>	

Zážitková pedagogika v blokovom a tímovom vyučovaní na základnej škole (Dagmar Zlatošová).....	49
<i>Experiential pedagogy in block and team teaching at elementary school</i>	

Špecifiká pedagogickej komunikácie v školskom internáte (Jana Papšová).....	64
<i>Specifics of pedagogical communication in a school dormitory</i>	

Spolupráca rodiny a školy (Barbora Bírešová, Jana Tichá, Zdenka Obrtalová).....	78
<i>Cooperation between family and school</i>	

Odpúšťanie ako stratégia prevencie agresívneho správania v rovesníckom kolektíve (Dana Zikmund Perašinová).....	89
<i>Forgiveness as a strategy for preventing aggressive behavior in a peer group</i>	

RECENZIE/REVIEWS

K inkluzívnej edukácii rómskych žiakov (Martina Kosturková).....	102
<i>About inclusive education of Roma students</i>	

Z KNIŽNICE DO KNIŽNICE / FROM LIBRARY TO LIBRARY	106
---	-----

VÝUČBA CUDZÍCH JAZYKOV NA PRVOM STUPNI ZÁKLADNÝCH ŠKÔL Z POHĽADU RIADITEĽOV (VÝSLEDKY SONDY)

Dana Hanesová

Úvod

Rozvoj výučby cudzích jazykov na 1. stupni základných škôl v Slovenskej republike po roku 1989

Po roku 1989 sa v dôsledku historických udalostí na našom území výrazne zvýšil záujem rodičov a širšej verejnosti o rozšírenie ponuky cudzích jazykov (CJ) na 1. stupni základných škôl (ZŠ). Išlo predovšetkým o anglický jazyk (AJ), ktorý niektoré ZŠ začali poskytovať už od 1. ročníka. S týmito zmenami sa vynorili nové výzvy pre vedenia základných škôl, najmä nevyhnutnosť zabezpečiť kvalitnú výučbu CJ kvalifikovanými učiteľmi. Ako vyplýva z výskumov Eurydice na európskych školách (2017), kvalitná výučba CJ si vyžaduje kvalitnú prípravu učiteľa CJ - synergickú interakciu kvalitnej vysokoškolskej prípravy, pedagogickej praxe a ideálne aj pobytu budúceho učiteľa CJ v zahraničí (Baïdak et al., 2017). Dôležitá je schopnosť učiteľa CJ rozumieť potrebám detí v tomto veku; následne adekvátne ich potrebám vytvárať zmysluplné učebné úlohy, ktoré vychádzajú z aktuálnej skúsenosti žiaka 1. stupňa a sú preňho primeranou výzvou (Straková, 2021; Vančíková, 2024). V dôsledku veku primeranej výučby CJ sa u žiakov na 1. stupni ZŠ vybudujú základy správnej výslovnosti, rozvinie sa zručnosť počúvania s porozumením a následne zručnosť hovorenia, čítania a písania. Tieto ciele sú dosiahnuteľné iba za predpokladu dostatočnej úrovne kvalifikovanej prípravy učiteľov cudzích jazykov a jej kontinuity (Dvořáková, 2006).

Jedným z prvých reformných krokov smerom k zlepšeniu kvality školskej CJ výučby bolo schválenie Koncepcie vyučovania cudzích jazykov na ZŠ a SŠ vládou SR (2007). Jasná stratégia, ako ju implementovať do praxe od 1. 9. 2008, však absentovala. Tím okolo

Tandlichovej (2008) upozorňoval na pretrvávajúci problém s nedostatočnou pripravenosťou učiteľov: na 1. stupni ZŠ bolo nekvalifikovaných 52,9% učiteľov AJ, 44,5% učiteľov nemeckého jazyka (NJ) a 16,7% učiteľov francúzskeho jazyka (FJ). Školský zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a na základe Štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) legislatívne ukotvil povinnosť ZŠ začať vyučovať prvý CJ minimálne od 3. ročníka ZŠ.

V roku 2010 Štátna školská inšpekcia (Braunová, 2011) skúmala situáciu v zabezpečení výučby CJ na ZŠ medzi riaditeľmi ZŠ (N=1397, čo predstavovalo 63,6% z celkového počtu ZŠ v SR). Podľa správy z tohto prieskumu vyučovali ZŠ tieto cudzie jazyky: AJ - 86,7% škôl, NJ - 11,7%, ruský jazyk (RJ) - 1,4%, FJ - 0,13% a španielsky jazyk (ŠpJ) - 0,07%. V 3. ročníku vyučovalo 19,7% nekvalifikovaných učiteľov AJ, 21% NJ a 28% RJ. Učitelia FJ vykazovali najvyššiu kvalifikovanosť. Za kvalifikovaných sa považovali učitelia s jazykovou prípravou bez špecializácie na primárnu edukáciu. Disponibilné hodiny pre zvýšenie intenzity jazykovej výučby využívalo len 10,38% škôl. V roku 2011 sa obzvlášť zvýšili nároky na počty kvalifikovaných učiteľov AJ, nakoľko od 1. 9. 2011 sa AJ stal prvým CJ, povinným pre všetkých žiakov od 3. ročníka ZŠ. Až ¼ ZŠ signalizovala nepripravenosť dostatočne kvalifikačne zabezpečiť túto výučbu. K zvýšeniu kvalifikovanosti učiteľov malo prispieť kvalifikačné štúdium, poskytované Štátnym pedagogickým ústavom (ŠPÚ). Išlo o jazykovú prípravu v AJ učiteľov 1. stupňa ZŠ na úroveň A2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky, a tým o prípravu kvalifikovaných učiteľov 1. stupňa ZŠ, kompetentných vyučovať aj CJ.

V roku 2019 MŠVVaŠ SR v Dodatku č. 3 k ŠVP uvoľnilo situáciu so zabezpečením výučby AJ umožnením voľby ďalších CJ už od 3. ročníka. AJ ostal povinným aspoň ako druhý CJ.

Inovovaný ŠVP v roku 2020 posilnil hodinovú dotáciu pre CJ s cieľom zlepšiť kvalitu výkonu v oblasti produktívnych komunikačných jazykových činností a stratégií, podporil najmä rozvoj ústneho prejavu v CJ. Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie publikovaný NIVaM v januári 2024 ukotvuje do vzdelávacej podoblasti *Cudzie jazyky* výsledky mnohých výskumov v podobe súčinnosti troch základných

zložiek cudzojazyčného vzdelávania: *receptiu, produkciu a interakciu*.

Hoci didaktickou stránkou kvalitnej výučby CJ detí vo veku 10 rokov sa v poslednej dekáde zaoberá viacero pedagogických pracovísk a slovenských lingvodidaktičiek (medzi nimi napr. Bérešová, 2016; Gondová, 2014; Lojová 2012; Pokrivčáková, 2020; Straková, 2021 a i.), mapovanie súčasnej situácie v poskytovaní výučby CJ na 1. stupni ZŠ z pohľadu riaditeľov predstavovalo jedno z východísk súčasného projektu KEGA č. 011UMB4/2022 *Tvorba webového portálu metodickej podpory výučby cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní* na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Za kvalifikovaných učiteľov CJ na primárnom stupni pokladáme učiteľov, ktorí majú preukázateľnú, t.j. certifikovanú úroveň ako cudzojazyčných, tak aj pedagogicko-psychologických spôsobilostí pre výučbu CJ na 1. stupni ZŠ. Riešiteľský tím v prvej fáze projektu analyzoval plnenie aj ďalších materiálno-personálnych indikátorov kvalitnej CJ výučby, najmä didaktický prístup, osobnostné kvality učiteľa a celkovú spokojnosť žiakov a rodičov s výučbou CJ.

Metodika prieskumu

V rámci spomínaného projektu KEGA bol v novembri 2022 riaditeľom a riaditeľkám 493 ZŠ (ďalej len riaditelia) cez Národný inštitút vzdelávania a mládeže (NIVaM) distribuovaný anonymný e-dotazník týkajúci sa súčasného stavu výučby CJ na 1. stupni ZŠ. Obsahoval tri okruhy uzavretých aj otvorených otázok. Prvý okruh sa týkal demografických údajov o škole, druhý skúmal ponuku a rozsah povinnej výučby CJ ako aj extrakurikulárnych aktivít v CJ. Tretí okruh zisťoval problémy a spokojnosť s výučbou CJ z pohľadu riaditeľov a rodičov. Vzhľadom na veľmi nízku návratnosť dotazníka (10%) majú kvantitatívne dáta len veľmi limitovanú výpovednú hodnotu. Na druhej strane analýza otvorených výpovedí respondentov ako predstaviteľov jednej zo zainteresovaných strán umožňuje nahliadnuť na súčasný stav kvality výučby CJ na primárnom stupni, najmä na problémy a výzvy, ktorým ZŠ čelia pri jej zabezpečovaní.

Skúmanú vzorku (N=49) tvorilo 91,8% riaditeľov štátnych, 4,1% súkromných a 4,1% cirkevných základných škôl. Všetky školy mali

vyučovací jazyk slovenský; 83% z nich predstavovali štandardné školy, nezamerané na výučbu cudzích jazykov; 10,2% boli jazykovo orientované školy a 6,1% štandardné školy s triedami s jazykovým zameraním. Počet žiakov na 1. stupni škôl v rámci vzorky sa pohyboval od 14 (novozaložené školy) po 390 žiakov. Respondenti pochádzali zo všetkých krajov SR, pričom najmenej zastúpený bol Bratislavský kraj (2%) a najviac Prešovský kraj (22,4% vzorky).

Výsledky sondy

1. Kvantitatívne dáta o vzorke respondentov v sonde 49 škôl možno zhrnúť nasledovne:

V súvislosti s otvorenou ponukou CJ na 1. stupni škôl, z ktorých respondenti pochádzali, možno konštatovať, že v školskom roku 2022/23 každá z nich v 3. a 4. ročníku uskutočňovala výučbu AJ; okrem toho 4 školy vyučovali aj NJ, 3 školy RJ, 1 škola ŠJ, 1 škola FJ a 1 škola slovenský jazyk ako CJ. V 1. ročníku poskytovalo výučbu CJ 63,3% škôl, v 2. ročníku to bolo 71,4% škôl.

Pokiaľ ide o kvalifikovanosť učiteľov, v tímoch 83,7% škôl pôsobili aj 'plne kvalifikovaní' učitelia, t.j. absolventi primárnej edukácie, ktorí zároveň v minulosti absolvovali aj určitý typ certifikovanej cudzojazyčnej prípravy. V 20,4% škôl vyučovali absolventi primárnej pedagogiky, nekvalifikovaní v oblasti výučby CJ. V 32,7% škôl vyučovali učitelia kvalifikovaní pre výučbu CJ na 2. a 3. stupni vzdelávania, avšak nekvalifikovaní v oblasti primárnej edukácie. Na 8,2% škôl 'dočasne' vyučujú aj osoby bez týchto kvalifikácií, vrátane rodených hovoriacich.

Čo sa týka počtu disponibilných hodín využívaných pre CJ, situácia v školách respondentov bola nasledovná: V 1. ročníku využívalo 1 disponibilnú hodinu pre CJ 46,9% škôl, 2 hodiny 18,4% škôl, 3 hodiny 4,2% škôl; 1 škola poskytovala CJ v integrovanom bloku; 28,6% škôl nevyužívalo pre CJ žiadne disponibilné hodiny. V 2. ročníku boli disponibilné hodiny využívané takto: 1 hodina 42,7% škôl, 2 hodiny 30,6% škôl, 3 hodiny 4,2% škôl; 1 škola poskytovala CJ v integrovanom bloku; 20,4% škôl nevyužívali disponibilné hodiny pre CJ. Tri školy pridávali k týmto hodinám aj CLIL aktivity v cudzom jazyku v rôznych predmetoch. V 3. ročníku 47,9% škôl a v 4. ročníku 51% škôl nevyužívalo žiadne disponibilné hodiny na výučbu CJ.

Až 67,3% respondentov uviedlo, že okrem riadnej výučby CJ na 1. stupni poskytujú krúžky a doučovanie v CJ. Realizujú ich buď učitelia školy (2/3 škôl) alebo rôzne iné zainteresované osoby (1/3 škôl). V 32,7% škôl neponúkajú žiakom žiadne ďalšie vzdelávacie aktivity v CJ.

Okrem krúžkov a doučovania zabezpečovalo 86% škôl aj ďalšie aktivity na podporu motivácie žiakov (naprieč ročníkmi), ako napríklad Deň európskych jazykov, divadelné vystúpenia, spoluprácu s rodenými hovoriacimi, celoročnú/letnú jazykovú školu, medzinárodné projektové aktivity (BIG-AT v nemčine, e - Twinning, Zelená škola, Erasmus+, EISEC), kvízy a hry v CJ. Zabezpečovali ich predovšetkým učitelia 1. stupňa (51%), ďalej učitelia 2. stupňa ZŠ (22,4%), rodení hovoriaci (16,3%) a rodičia (10,3%).

2. Kvalitatívne dáta z analýzy odpovedí na otvorené otázky upozorňujú na niektoré pretrvávajúce problémy s výučbou CJ a naznačujú možnosti zvyšovania kvality výučby CJ na 1. stupni ZŠ.

K otázke „*Vyjadrite sa ohľadom svojej (ne)spokojnosti so stavom výučby CJ na 1. stupni vo vašej škole*“ sa vyjadrilo vyše 9/10 respondentov (92%) nasledovne:

Úplnú spokojnosť s výučbou CJ na 1. stupni vyjadrilo 42,9% riaditeľov. Najpozitívnejšie hodnotia odbornú zdatnosť svojich učiteľov a v jej rámci:

- súčasnú kvalifikovanosť a ďalšie snahy učiteľov o zvýšenie kvalifikácie;
- lingvistickú a pedagogicko-didaktickú odbornosť učiteľov – uplatňovanie komunikatívneho prístupu v praxi, dôraz na plynulosť v precvičovaní produktívnych zručností, pozitívny vzťah k predmetu a k žiakom, využívané vyučovacie metódy (didaktické hry, piesne, rečňovanky, CLIL, TPR, projekty);
- formatívne hodnotenie učenia sa žiakov;
- zapájanie rodených hovoriacich a dobrovoľníkov;
- CJ iniciatívy učiteľov mimo vyučovania.

Títo riaditelia sú spokojní aj s materiálno-technologickým vybavením školy a učební (multimédia, učebnice, didaktické pomôcky, online

aplikácie). Pozitívne hodnotenie výučby CJ riaditeľmi vyplýva aj z explicitných pozitívnych spätných väzieb od rodičov, ktorí oceňujú poskytovanie CJ od 1. ročníka, spôsob výučby, CJ úspechy žiakov pri prechode na 2. stupeň a ich reálnu schopnosť komunikovať s cudzincami v praktickom živote.

Čiastočná nespokojnosť u 51% respondentov - riaditeľov súvisela s nasledovnými oblasťami:

- nedostatočný počet kvalifikovaných učiteľov, deficit rodených hovoriacich vo výučbe CJ;
- slabá iniciatíva učiteľov v snahe o ďalší rozvoj v CJ – napr. komunikovať v CJ s cudzincami, účasť v medzinárodných projektoch; o intenzívnejšie využívanie inovatívnych metód, o vytváranie ponuky mimoškolských aktivít (krúžky, doučovanie);
- učitelia majú problém s formatívnym hodnotením žiakov a ich procesu učenia sa CJ;
- absencia jazykovej učebne či jazykového laboratória;
- nízky záujem žiakov o CJ v prípade žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Niektorí riaditelia majú vlastnú víziu skvalitnenia výučby CJ, ale prežívajú frustráciu, keďže nemajú dostatočné finančné zdroje, alebo im to neumožňuje štruktúra školy či iné organizačné limity, nevyhnutné napr. pre zavedenie AJ už do 1. ročníka. Zvlášť sú v ponuke CJ limitované málotriedne školy či školy s dvojzmennou prevádzkou. Viacerí riaditelia si uvedomujú dôležitosť výučby CJ prostredníctvom metódy CLIL, avšak zatiaľ učitelia neprikročili k jej implementácii.

Nízku spokojnosť s výučbou CJ na vlastnej škole explicitne vyjadrilo 6,1% riaditeľov, a to vzhľadom na tieto javy:

- nedostatočné materiálno-technologické vybavenie – najmä pri väčšom počte žiakov, a naopak slabé využívanie počítačovej techniky pri výučbe CJ (interaktívna tabuľa, slúchadlá);

- nedostatok kvalifikovaných pedagogických zamestnancov, nestabilné učiteľské kolektívy (v prípade výpadku učiteľa počas školského roka je takmer nemožné získať náhradného učiteľa);
- veľký počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia; nezáujem týchto žiakov a ich rodičov o CJ, o mimoškolské aktivity a krúžkovú činnosť;
- tradičný spôsob výučby niektorých učiteľov (memorovanie, zameranie na gramatiku, bez praktického uplatnenia CJ).

Polovica respondentov uviedla, že by potrebovali pomoc v týchto oblastiach výučby CJ:

- podpora učiteľov v získavaní sebavedomia v komunikačných zručnostiach v CJ (napr. prostredníctvom zahraničných stáží a mobilít, ďalších celoživotných vzdelávacích aktivít);
- vzájomné sieťovanie žiakov z rôznych škôl prostredníctvom spoločných aktivít, workshopov, exkurzií, mobilít a výmen;
- pomoc pri získavaní rodených hovoriacich a ďalších kvalifikovaných učiteľov s aprobáciou pre 1. stupeň;
- dôraz na funkčnú stránku a reálne možnosti využitia CJ v praktickom živote;
- zabezpečenie väčšej ponuky pre výber CJ;
- výber kvalitných učebníc;
- technické vybavenie učební cudzích jazykov;
- v prípade cvičnej školy – dôraz na kvalitnejšiu prípravu študentov učiteľstva na hodiny so žiakmi a ich väčšiu motiváciu.

Diskusia a záver

Uvedomujeme si, že vzhľadom na malú vzorku riaditeľov základných škôl (ZŠ), ktorí reagovali na našu výzvu vyplniť e - dotazník, nemožno v žiadnom prípade vyvodzovať z prieskumu zovšeobecňujúce závery. Okrem toho by sme hypoteticky mohli predpokladať, že dotazníky vyplňovali predovšetkým riadiaci pracovníci, ktorí mali záujem ponúkať kvalifikovanú výučbu CJ vo svojich školách už na 1. stupni a vo viacerých prípadoch ich odpovede vyjadrovali, že si boli vedomí tejto pridanej hodnoty svojej školy. O tom svedčí skutočnosť, že v takmer 84% škôl

zahrnutých do našej vzorky učili aj/alebo výhradne kvalifikovaní učitelia primárneho stupňa, ktorí zároveň absolvovali určitý druh akreditovanej lingvo-didaktickej prípravy na výučbu CJ. Prax ukazuje, že toto nie je bežná situácia vo väčšine škôl, to by však musel potvrdiť rozsiahlejší výskum.

Nazdávame sa však, že aj napriek týmto obmedzeniam poskytuje náš prieskum škálu podnetov pre ďalší rozvoj kvalitnej výučby cudzích jazykov na 1. stupni ZŠ. Prezentyje ambície a túžby riaditeľov ZŠ v súvislosti s výučbou CJ, indikuje miesta ich spokojnosti či nespokojnosti, najmä pri zabezpečovaní kvalitnej výučby CJ.

Ďalším ukazovateľom rastúceho záujmu škôl o zvyšovanie kvality cudzojazyčnej prípravy žiakov je vysoký počet disponibilných hodín v prospech CJ v roku 2022/23: v 1. ročníku ich využívalo až 72% ZŠ, v 2. ročníku 80%, v 3. a 4. ročníku približne 50%. V roku 2010 disponibilné hodiny v prospech využívalo len 10% ZŠ.

Týmto stručným prehľadom sme poukázali na niekoľko indícií pozitívnych zmien v oblasti výučby cudzích jazykov na 1. stupni ZŠ v SR. Vzhľadom na limity našej vzorky by bol potrebný rozsiahlejší výskum. Napriek tomu však na základe názorov riaditeľov, ich ambícií a skúseností možno konštatovať, že aj v najbližšej budúcnosti treba klásť mimoriadny dôraz na ďalšie vzdelávanie učiteľov CJ, na rozširovanie možností akreditovaných programov a školení pre učiteľov CJ na 1. stupni ZŠ.

Jednoznačným prínosom pre nich sú rôzne neformálne vzdelávacie aktivity, projekty, konferencie, webináre, semináre, sieťovanie učiteľov, najmä ak sa inštitúciám podarí zaangažovať rodených hovoriacich. Vzhľadom na ciele CJ vzdelávania a požiadavky rodičov možno odporúčať pokračovať v systematických snahách o rozšírenie ponuky CJ, o zvyšovanie cudzojazyčného vzdelávania na všetkých stupňoch vzdelávania, vrátane prvých dvoch ročníkov základných škôl a využívanie CLILu a disponibilných hodín pre osvojovanie si plynulej komunikácie v cudzích jazykoch.

Podakovanie:

Príspevok je jedným z výstupov z projektu KEGA č. 011UMB4/2022 „Tvorba webového portálu metodologickej podpory výučby cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní“ na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Zoznam použitej literatúry

Bérešová, J. (2016). *Teaching English to Young Learners*. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave.

Braunová, J. (2011). *Vyučovanie prvého cudzieho jazyka na základných školách (Správa z rýchleho zberu informácií)*. Bratislava: Štátna školská inšpekcia. [online]. [cit. 2023-10-14]. <http://www.pppknm.sk/data/pdf/materialy/ss-vyucovanie-prveho-cudzieho-jazyka-2011.pdf>.

Baidak, N., Balcon, M.P. & Motiejunaite, A. (2017). *Súhrn Eurydice: Kľúčové údaje o vyučovaní jazykov v európskych školách*. Eurydice. [online]. [cit. 2023-10-08]. <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/ff10cc21-aef9-11e7-837e-01aa75ed71a1>

Dvořáková, K. (2006). Early Foreign Language Teaching in the Czech Republic: Existing Problems and Future Challenges. In: S. Hanušová & P. Najvar. (Eds.), *Foreign Language Acquisition at an Early Age*. Brno: MU.

Gondová, D. (2014). *Taking first steps in teaching English: assessing*. Žilina: Žilinská univerzita.

Koncepcia výučby cudzích jazykov na ZŠ a SŠ (2007). Bratislava: MŠ a ŠPÚ.

Lojová, G. & Straková, Z. (2012). *Teoretické východiská vyučovania angličtiny v primárnom vzdelávaní*. Bratislava: Univerzita Komenského.

Marciová, M. & Procházková, Z. (2015). *Inovujeme vyučovanie anglického jazyka na prvom stupni ZŠ*. Bratislava: MPC.

MŠVVaŠ SR (2019). *DODATOK č. 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6. 2. 2015 pod číslom 2015-5130/1760:1-10A0 „Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským“*. [online]. [cit. 2023-10-05]. <https://www.minedu.sk/data/att/22150.pdf>

MŠVVaŠ SR, NIVAM (2024). *Štátny vzdelávací program pre základné školy*. [jan.2024 11808 statny-vzdelavaci-program-pre-zakladne-vzdelavanie-cely.pdf](#)-

Pokrivčáková, S. (2020). *Introducing English To Very Young Learners I*. Zlín: Tomas Bata University Press.

Straková, Z. (2021). *Meaningful Teaching of English and content to Young Learners*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.

Tandlichová, E., Farkašová, E., Filo, J. & Hanušová, S. (2008). Výučba cudzích jazykov na ZŠ vo svetle reforiem. In: Pokrivčáková, S. et al. *Inovácie a trendy vo vyučovaní cudzích jazykov u žiakov mladšieho školského veku* (pp. 7-12). Nitra: PF UKF v Nitre.

Vančíková, K. (2024). *Inkluzívny prístup k učeniu cudzích jazykov*. Banská Bystrica: Belianum. V tlači.

Autorka

prof. PaedDr. Dana Hanesová, PhD.

*profesorka, vysokoškolská učiteľka, garantka študijných programov
Pedagogická fakulta UMB, Ružová 13, 947 11 Banská Bystrica
e-mail: dana.hanesova@umb.sk*

PEDAGOGICKÉ ROZHLADY

EDUCATIONAL INSIGHTS

Číslo: 2/2024

Ročník: 33.

Editor:

Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava

Šéfredaktorka:

Dana Kollárová

Zástupca šéfredaktora:

Marián Valent

Výkonná redaktorka:

Miroslava Hajtmánková

Redakčná rada:

Zuzana Bánovčanová

Erika Fryková

Martina Kosturková

Eva Pupíková

Rastislav Rosinský

Jana Tomášková

Obálka:

Ján Husár

Sídlo redakcie:

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

Horná 97

947 01 Banská Bystrica

Tel.:

+421 48/4722 938

e-mail:

marian.valent@nivam.sk

www.nivam.sk

Vyšlo:

15. júl 2024

Vychádza minimálne štyrikrát ročne

ISSN 2989-3623

Príspevky v časopise sú recenzované.

Recenznú radu tvoria členovia redakčnej rady časopisu a externí posudzovatelia.

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor.

Redakcia sa nemusí vždy stotožniť s názormi autora.

Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

